

PAMIĘTNIK SKUŻĄCEJ

SPOWIEDŹ PIĘKNEJ DZIEWCZYNY RZUCONEJ POMIĘDZY BESTIE LUDZKIE

Kiedy sobie uprzytomniłam w ten dzień, że pijaka, wstrząsnęło mną:
 — Brrr!... Za nic!
 Nagle Jadomkowska, jakby w nią strzeliło, wybiegła ze stróżówki.
 Potem się przekonałam, że wpadła na pomysł. Po kwadransie przyszła z... tym pijakiem!
 — Widzisz pan, że mówiłam prawdę! — mówiła do niego, otwierając drzwi stróżówki.
 — Aaa! Piękne dziewczę naprawdę tu się znajduje! Pierwszy raz ciotka nie skłamała! Masz, ciotka, za to 20 złotych!... Tylko daj reszty, bo to 50 złotych!
 Złapała pieniądze.
 — Potem się obliczym!
 Dozorcę rozzłościła ta wizyta.
 — Co mi tu pani Jadomkowska pijaków sprowadza?! — krzyknął. — Żona śpi, ja też potrzebuję się przespać! Nic tu pani Jadomkowskiej do mojego mieszkania! Wyłaźta stąd!
 — Niech pan Władysław będzie cicho, ja wszystko zapłacę!
 — Nie potrzebuję paniny pieniędzy! Wyłaźta, mówię, bo policję zawiadamiam!
 — Niech się pan tak nie żołądkuje!
 — Tak, niech się pan tak nie żołądkuje — powtórzył za Jadomkowską pijak. — Ja tylko do tej dziewczynki, która się tu schowała! Chodź, kotuchno! Chodź, koteczku! Pojedziemy do mnie! Tam niema żadnych ciotek, ani dozorców. Nikt się nie będzie... Jak ciotka powiedziała? Aha! Zołądkowała? A tak! Zołądkowała! Chodź!
 Nagle dozorca na mnie:
 — Niech sobie panienska idzie z nimi! Mnie tu nie potrzeba takich awantur! Wynoście się wszyscy, do wszystkich djabłów!
 I jak zaczęli kląć!
 Obudziła się jego żona.
 — Co się tu dzieje, Władek! Pani Jadomkowska? Co to za pijak!
 Mąż klął nas i tłumaczył jednocześnie żonie. Kiedy zrozumiała, jak nie zaczęła pomagać mężowi! Uszy aż puchły, tak klęli!
 — Niech mi pan bramę otworzy, to na ulicę sobie pójde! Policjant mnie obroni! — zawiła w rozpacz.
 — A idźcie sobie do wszystkich djabłów na ulicę! Jazda!

Łatwo było powiedzieć, że pójde na ulicę, kiedy ten pijak stał we drzwiach.
 Władysław chciał wyjść, żeby bramę otworzył, i pchnął tego pana.
 — Co, ty chamie, będziesz mnie popychał? — krzyknął pijany. Złapał Władysława i tak nim potrzęsnał, że aż dozorca głowa latała. Jego baba zeskoczyła z łózka i przybiegła na pomoc mężowi. Była silniejsza od swego męża, więc kiedy się uczepili obydwoje, wypchnęli go z mieszkania. Zaczęła się awantura w bramie. Wysłałam ze stróżówki.
 — No widzisz, na co to wszystko?.. Nie lepiej było się zgodzić? Obyłoby się bez awantury! Taka świętoszka jesteś? Chłopa rozebranego nie widziałaś, a leżałaś u Mieczysławskiej? Widzisz ją, niewiniątko!
 I ta znów na mnie!
 Myślałam, że oszaleję od tych wymyślań i przekleństw. Wstydziłabym się nawet powtórzyć, jakimi wyrazami oburzyła mnie ta baba. Zeszły też na podwórce obie dziewczyny. W białiznie, tylko się paltami okryły.
 Dozorczyńni z mężem jakoś przez ten czas otworzyła bramę i wypchnęli pijanego na ulicę. Walił pięściami do bramy, dzwonił, że aż się w całym domu rozlegało, wymyślał, groził!
 — Idziem do domu! — powiedziała Jadomkowska. — A ja się z tobą pojadam! — dodała, obrzucając mnie złem spojrzeniem. — Niech się pan Władysław nie gniewa! Ja państwu wynagrodzę tę przykrość z winy tej głupiej dziewczyny!
 Z mojej winy! To moja wina, że ona taka!
 Nic już nie mówiłam. Prosiłam Boga, żeby jak najprędzej był dzień, żeby mogła zabrać swoje rzeczy i wynieść się, gdzie nogi poniosą!
 Co miałam narazie robić? Poszłam z Jadomkowską i temi dziewczynami.
 Ledwie weszliśmy do mieszkania i zobaczyłam rujną, aż mi skóra ścierpła. Lustro potłuczone, w przedpokoju pełno pierza z rozdartej poduszki, krzesła w pokojach poprzewracane. W kuchni taki sam nieład. Woda porozlewana wszędzie, widocznie, oblewały go wodą, czy co, dla uspokojenia!
 Zaczęłam zaraz sprzątać. Pomagały mi wszystkie. Nie odzywały się narazie. Naraz Dziдка jak się nie zaczęła śmiać.
 — Ha, ha, ha i ha, ha, ha!

— Czego się, głupia, śmiejesz? — spytała się Jadomkowska.
 — Bo on taki był śmieszny, kiedy darł tę poduszkę!
 — Jest też czego się śmiać! Tyle szkody narobił!
 — O, wielkie zamartwienie! Już odbierzesz sobie te szkody w dwójnasób!
 — Nie wpuszczę go więcej do mieszkania!
 — Już nieraz obiecywałaś! I zawsze wpuszczasz, bo on ma forsę jak lodu!
 — I to wszystko przez tą.. — Tu tak mnie nazwała, że zaczerwieniłam się, ale nie odezwałam się i na to.
 Poszłam wieszcie do kuchni. Siadłam na łóżku i na płacz mi się zbierało. Za co ja tak, nieszczęśliwa, cierpię? Co ja komu złego zrobiłam, że mnie tak los przesładuje?
 Rozpłakałam się. Nawet nie zauważyłam, jak przyszła do mnie Dziдка. Zobaczyła, że płaczę.
 — Czegóż ty beczysz? — pyta. — Żebym ja miała taką urodę, jak ty, tobym była teraz wielka pani! Czy ty myślisz, że mało dziewczyn zrobiło karierę? Miałam koleżankę, co teraz jest żoną jednego wielkiego urzędnika! Tak, moja droga! Tylko co? Ja mam za ordynarną gębę! Żebyś ty była cwana, tobym ci powiedziała, co masz robić! Z tym patałachem właśnie trzeba było zacząć! On ma dużo znajomości! Zaraz wpadłabyś w oko jakiego bogatego dziada i nabijałabyś kabzę, żeby ci starczyło do końca życia! A jakbyś go dobrze wzięła w swoje ręce, tobyś się nawet ożenił. Chłopy są głupie, tylko trzeba umieć ich trzymać. Wystarczy mieć ładne nogi! O, właśnie takie, jak ty! A ta gimpia ryczy, jak cielę! Jakby ją matce od piersi zabrali! Tfy!
 Przesiadła się do mnie, wzięła mnie w pól:
 — Słuchaj! Jak mi dasz trochę przy sobie zarobić, to ja cię wykiuję, że będziesz mi do końca życia wdzięczna! Raz na tydzień chodź do jednego bubka. W tym tygodniu kazał mi przyprowadzić ze sobą jeszcze jedną dziewczynę... A ty nawet nie wiesz, kto to jest! Młody szczeniak jeszcze a wielka figura! Mówię ci! Ma być u niego drugi taki szczeniak, jakiś fabrykant, który ma ze cztery fabryki w różnych miastach! Pójdź z mną? Dam ci moją sukienkę!... Masz jaką porządną koszulę? Ty jesteś taka ładna, że możesz pójść do niego na żółb! Możesz obrąć faceta z forsę, bo on pieniądze nie liczy!

Dalszy ciąg nastąpi.

SHANBIONA

48) Opowieść o wstrząsających przeżyciach czarującej kresowianki

Podniósł oczy, zaczerwienione długimi nocami bezsennymi. Wszyscy trzej spoglądali na siebie teraz bez gniewu, nawet Ludwik jakby złagodniał. Rysy jego stały się spokojniejsze. Ryszard też jakby zapomniał o tem, co wykrzykiwał jeszcze niedawno i zapytał Piotra:
 — Ale cóż ty będziesz robił w Warszawie?
 — To się okaże.
 — Umrzesz z nudów. I nie wytrzymaś. Zbyt jesteś przyzwyczajony do wsi.
 — Tak, to prawda. O, gdybym tu mógł żyć zawsze, tak, jak to sobie wymarzyłem, nie byłoby szczęśliwszej pary, niż my — na całym świecie. Aż nagle wszystko zostało zburzone przez tego łajdaka, bandytę, zbója... Już nawet nie wiem, jak go nazwać...
 Cnwył krzesło oburącz i jeszcze chwila, a byłby niem rzucił o ziemię. W ostatniej chwili dopiero się opanował i mówił dalej, jak we śnie:
 — O, byłoby nam ze sobą tak dobrze!... Tak bylibyśmy szczęśliwi... Niestety... kres marzeń... Niema już nawet o czem myśleć... Muszę zmienić miejsce zamieszkania i tryb życia, bo oszaleję!... Miałem mnóstwo propozycy małżeńskich; wciąż do mnie ostatnio przysyłano swatów, ale postanowiłem się nie żenić już nigdy. Gdybym się ożenił, unieszczęśliwiłbym żonę, bo kochałbym nadal tylko Lusię. Wolę więc zniknąć z horyzontu.
 — No dobrze, ale będziesz musiał się czemś tam zająć...
 — Wstąpię do wojska. Mam znajomego pułkownika. Pisałem do niego. Przynęcił, że mi wynajdzie odpowiedni przydział. Zresztą, mniejsza o to. Przyjmę każdy. Może dochrapię się stopnia oficerskiego. A jak nawet nie, to mniejsza. Mogę zostać podoficerem zawodowym... Postaram się...
 — Więc to już ostatecznie postanowione?
 — Tak.
 — Na... to jedź. Jesteś dobrym chłopcem i będe

dla ciebie zawsze pełen uznania. Mogłeś nami pogardzać...
 — O, to mi nigdy nawet na myśl nie przychodziło. Wiem dobrze, że cierpicie nie mniej, niż ja. Powtarzałem to zawsze mojemu bratu Leonowi.
 Wstał z trudem. Oczy jego błąkały się dookoła, żegnając czule to, z czem się teraz rozstawał na długo, może nawet na zawsze, a z czem łączyło go tyle upojnych wspomnień. Podał Ludwikowi obie ręce. Padł sobie w objęcia w milczeniu. Ludwik przez cały czas nie odezwał się nawet jednym słowem.
 Wstał i Ryszard. Rzekł bratu:
 — Dowidzenia. Piotr ma rację. Nie Lusię należy nienawidzić, lecz jej uwodziciela. Przekonasz się i przyznasz mi jeszcze słuszność.
 Piotr i Ryszard szli razem, aż do rozdroża, gdzie uściski sobie dłonie na pożegnanie. Ryszard rzekł jeszcze:
 — Słuchaj... mam do ciebie prośbę...
 — Słucham...
 — Gdybyś przypadkiem... spotkał ją tam... Piotr zacisnął wargi, jakby poczuł ból straszliwy... Tymczasem Ryszard mówił dalej:
 — ...przyrzeknij mi, że... Trudno, wiem, że cię skrzywdziła... Złamała ci życie, unieszczęśliwiła... Ale to jeszcze dziecko... Nie dręcz jej!...
 — Może...
 — Uj jej spokój... Co się stało, już się nie odstanie.. Przepadło... Ona z pewnością cierpi na tem więcej, niż my wszyscy...
 Po raz pierwszy w życiu Ryszard prosił kogoś o coś. Czuł się tem bardzo upokorzony, ale to przecież chodziło o Lusię, którą kochał, jak córkę rodzoną, może bardziej jeszcze!...
 Dodał:
 — Przynętnij...
 — Przysięgam — odparł Piotr.
 — Więc żegnaj...

Jeden i drugi odeszli od siebie szybko, jakby ich kto gonił. Chcieli bowiem ukryć jeden przed drugim łzy, które trysnęły im z oczu. Piotr gryzł sobie wargi do krwi, a Ryszard powtarzał tylko nieustannie:
 — Moje biedactwo kochane... Lusienka moja najdroższa...
 Nazajutrz z rana Piotr zabrał się do odbycia drogi, jaką przed pół rokiem odbyła Lusia. Brat Leon rzekł mu na pożegnanie tylko:
 — Gdyby ci tam było źle, wracaj. A jak ci będą potrzebne pieniądze, pisz śmiało. Starczy... I pisz prztem często, co porabiasz.
 A gdy już Piotr zniknął za horyzontem, Leon westchnął i powiedział sobie:
 — Mnieby się taka rzecz nigdy nie przytrafiła. Ja miałbym sobie tak zawrócić w głowie dziewczyną? O, nie, nigdy!.. Nie są tego warte... żadna!...
 Poczem dodał jeszcze tylko:
 — Ale żeby dostał w moje ręce tego lotra, pogruchołabym mu kości!...
 Miał na myśli oczywiście sprawcę wszystkiego złego, który zniweczył plany i marzenia o szczęściu dwóch rodzin. W jedną noc, jednym czynem zabił życie tylu ludzi!...
 Gdyby Ignacy wiedział, ile nienawiści wzbudził w sobie Kazimierz, byłby z tego na pewno bardzo zadowolony. Nienawiść ta była niezachwiana i z pewnością jeszcze się rozwinie...
 Piotr Moreń kroczył po nowej drodze jakby z radością. Każdy krok bowiem w kierunku Wilna i Warszawy czynił go w jego mniemaniu bliżej do celu. Był przekonany bowiem, że ją odnal...
 A właściwie poco? Czyż wszystko nie miało być już skończone?

Dalszy ciąg nastąpi.

